స్వరజతి

శ్రీ "మంజీర"

రైలుబండి జీవితంలో సుఖమయిన రోజులు పరుగెట్టినట్లు పరుగెడుతోంది. రావుగారికి మాత్రం రాయపూర్ స్టేషనులోకి బండి ఎప్పుడు వచ్చిందో తెలీదు. సామానులన్నీ ఇదివరకే సర్దుకుని సిద్ధంగా కూర్చున్నారు, ఆగగానే దిగడానికి. ఇలా ఆగగానే దిగి, అలా ప్రక్క ప్లాట్‌ఫారంలో ఉన్న మరో బండి ఎక్కకపోతే కూర్చోడానికికూడా స్థలం దొరకడం సున్న.

ముందుగా పోయి ఖాళీగా ఉన్న స్థలంలో పక్కు పరిస్తే, తరువాత విషయం చూసుకోవచ్చునని, ప్రతీ వాడిదీ ధీమా.

తను కాళ్లు సాచుకు పడుకుంటే చాలు, ప్రక్కనే పదిమంది నిలుచుని చస్తున్నా కనపడదు. నిద్ర రాకపోయినా కళ్ళు మూసుకుని పడుకుంటాడు తనకేమీ తెలీనట్లు. లేకపోతే అలా కాళ్ళు సాచుకుని పడుకునే, ఏ చుట్టో కాల్చుకుంటూ, పుస్తకం తిరగవేస్తూంటాడు అసలు ఈ ప్రపంచంతో సంబంధం లేనట్లు.

ఆ మాటకొస్తే, ఈ నవనాగరికతా ప్రతినిధులకన్న, నాటుపల్లెటూరి మనుషులే నయం. వారి మోటు మనస్సుల్లోనే, కాస్త మానవత్వం, సోదర స్వభావం స్ఫురిస్తాయి. స్వార్థదృష్టీ, పరోపేక్షాను, ఈ చదువుల్లోనూ, సంస్కారంలోనూ, నాగరకతలోనూ, కరుడు కట్టుకుపోయినట్లు ప్రవర్తిస్తున్నారు.

మన రావుగారుమాత్రం ఈ విషయాలకు ఏమంత అతీతులుగారు. పచ్చటి అరటిపండుచాయ శరీరము, కండపుష్టిగల గుండ్రని మోము, మొత్తమయిన కండ్ల అద్దాలనుండి తొంగిచూసే విశాలమయిన కళ్లూ, ఆజానుబాహువయిన ఆ విగ్రహం చూస్తే, ఎంతవాడికయినా అమాంతంగా గౌరవం పుట్టుకొస్తుంది.

ఆయన ప్రయాణం చేసేది మూడోక్లాసులోనయినాసరే, దాన్ని ఆయన ఒకటవ తరగతి అనుకుంటాడు. ఆ మూడవ తరగతి పెట్టెకి ఆ ఒకటవ తరగతి కళవచ్చిపడి ఊరుకుంటుంది నిజంగానే రావుగారి దర్శనమాత్రంచేత.

పరుగు పందెంలో సిద్ధంగా ఉన్నవాళ్లలాగా, ఆ ప్లాట్‌ఫారంమీద చురుగ్గా నిలబడిఉన్న లైసెన్సు కూలీలు; రైలుమోతకన్న ఎక్కువ సందడికలుగజేసే కాఫీ, టీ, అమ్మేవాళ్ళూ; హడావుడిగా అటూ, ఇటూ తిరిగే రైల్వే అధికారులూ; మిఠాయిమీద ఈగల్లా ఉన్న ప్రయాణికుల్నీ చూసేసరికి రావుగారు ఈలోకానికి తిరిగి వచ్చేరు.

భార్యామణివైపు ఓ ఓరకన్ను వేశారు.

ఆమె మాత్రం రావుగారి ఠీవి కేమాత్రం తీసిపోదు. అందం, నాజూకుతనం, ఒయ్యారం, చదువూ, సంస్కారం అన్నీ ప్రతిబింబిస్తూన్నాయి ఆమె ముఖంలో. అచ్చంగా రావుగారికి తగిన భార్య అనిపించుకుంటుంది. "రావుగారి భార్య యెవర్రా?" అంటే వెతుక్కుంటూ ఆమె ముందు వాలవలసిందే అడక్కుండానే.

పువ్వులా తయారయి ముద్దొస్తూ కూర్చుంది.

ఆమెను చూచుకుని రావుగారు లోలోపల కాస్త గర్వపడ్డారు.

బండి ఆగీ ఆగడంతోనే "ఇలా రా" అని ఆయన అన్నాడో లేదో, పుట్టమునిగిపోయినట్లు పుట్టలోనుండి చీమలు పైకివచ్చినట్లు, వచ్చి పడ్డారా పెట్టెలోకి లైసెన్సు కూలీలు.

అలా పోటీపడ్డట్టు ఎంతమంది ముందుకు పొడుచుకొచ్చినా, కావలసినది మాత్రం ఒక్కడే అనీ, ముగ్గురు మొయ్యాల్సిన సామానుఉన్నా, అది తప్పకుండా ఒక్కడినెత్తికే ఎక్కుతుందనీ; జీవితమంతా ఈ రైలుబండ్లలోనించి దిగే ప్రయాణికుల సామానులకు అంకితంచేసిన ఆ కూలీలకూ తెలుసు: ఒక్కడు మొయ్యతగిన సామాను ఉన్నా నల్గురు కూలీలకు సరిపడిన మొత్తం అడుగుతాడనీ, అడిగినంతా ఇచ్చినా సంతృప్తిపడడనీ, రైలు కదిలేవరకూ బేరం ఆడుతూ వాడి పీడ వదలించుకోవచ్చునని ఆ ప్రయాణికులకూ తెలుసు. ఇద్దరికీ ఈ సంబంధాలు, రైలు మనగడ్డమీద పడ్డప్పుడే సంభవించాయి. మొత్తానికి ఎవరి జాగ్రత్తలో వాళ్ళున్నారు.

జీవితంలో రోజు రోజుకూ క్రుంగిపోతూ, క్లిష్టతర సమస్యలు నిముష నిముషానికీ ఆసన్నమవుతున్నా, నిర్లక్ష్యంగా, బాధ్యత పట్టించుకోకుండా, మామూలు ధోరణిలోనే కాలం గడపడంతప్ప, కాస్త ఆలోచించుకోడానికి గూడా ఏమాత్రం ప్రయత్నించని

వాళ్లని చూస్తే జాలేస్తుంది. కొంచెమో, గొప్పో, ఈ అనుభూతి ప్రతీవ్యక్తి హృదయంలో మెదులుతుంది.

కాని సామానులు మోయించుకుని డబ్బులు ఇచ్చే టప్పుడు మాత్రం కనపడదు. ఓవేళ అలాంటి సానుభూతిపరులు న్యాయదృష్టితో కాస్త ఎక్కువడబ్బు ఇచ్చినా వీళ్లుమాత్రం అదేం గమనించకుండా ఇంకా ఎక్కువ లాగడానికి అనంత ప్రయత్నాలు చెయ్యక మానరు. చివరకు మిగిలేది: అతనిలోఉన్న ఆ కాస్త సానుభూతీ ఖూనీ కావడం. అతని హృదయం గడ్డ కట్టడం మాత్రమే.

“ఇదిగో ఇంతే సామాను” అన్నారు రావు గారు కూర్చునే బల్లమీద పేర్చిన సామాను చూపుతూ.

“నేను తీసుకువెడతాను. నేను తీసుకువెడతాను” అని ఎగబడుతున్న ఆ కూలివాళ్లను చూసేసరికీ, రావు గారికి అలా మౌనంగా ఊరుకోడం చిన్నతనం అనిపించిందో ఏమోగాని, అకస్మాత్తుగా, అప్రయత్నంగా వాళ్లమీద విరుచుకుపడ్డారు. తిట్టవలసినవి నాలుగూ, గౌరవప్రదంగానే, తమకు వచ్చీరాని ఆ హిందీలోనే ఎలాగో తిట్టి వేటకుక్కలా తరిమారు తమకు కావలసిన ఒక్కణ్ణి తప్ప మిగతావాళ్ళని.

వాడి నెత్తీ, బుజం, చేతులూ పట్టినంతసామాను అతికించి ఠీవిగా బయలుదేరారు ప్రక్క ప్లాట్ ఫారంలోఉన్న బండికి. వెనకాలే శ్రీమతిగారూ ముసి ముసి నగవులతో పెళ్ళినడకలు నడుస్తూన్నారు.

సామానంతా భద్రంగా రైలుపెట్టెలో పెట్టించి ఆ కూలివాడిచేతనే పైన సామానులు పెట్టుకునే బల్ల మీద తన పరుపు వేయించుకొని, క్రిందబల్లమీద పెళ్లాన్ని పక్క పరచుకోమని చెప్పి, కూలివానితో బేరానికి ఉటంకించారు. చాలదని వాడూ, చాలుతుందని వీరూ హోరాహోరీని పదినిముషాలు యుద్ధం చేశారు. ప్రక్కన తటస్థంగావున్న పెద్దమనుషులు ఇక వూరుకుంటే లాభం లేదనుకున్నారో యేమో ఇద్దరినీ కాస్త సముదాయించి తునితగవులా సర్దేసి పారేశారు.

వెనక్కి తిరిగి చూసుకుంటూ, గొణుగుకుంటూ వాడు వెళ్ళాడు. తనలాంటి వ్యక్తి ఏదో వెధవ రెండణాలకి, ఇంత రాద్ధాంత సిద్ధాంతం ఎలా పెంచాడురా అని ప్రక్కవాళ్ళు అనుకుంటారేమో అనుకుని, రావుగారు తమ మనస్సుని చివుక్కుమనిపించుకుని, మొఖమంతా నల్లబరచుకుని, ఆ ముఖాన్ని ఇతరులకు చూపించడానికి ఇష్టపడలేక, తన సామానులో సర్దడానికి ఏమీ లేకపోయినా, సర్దుకుంటూన్నట్లు నటన మొదలుపెట్టారు. కొంతకాలం గడిచేసరికి, వారి ఉద్రేకవాయువులు ఘనీభవించి వారి చుట్టూ చల్లటి వాతావరణం ఏర్పడింది. రావుగారి మనస్సు తిరిగి నిశ్చలత పొందింది. వారి ఆకృతి గంభీరత దాల్చింది. చిరునవ్వుతో భార్యామణిప్రక్క కూర్చున్నారు.

ఆ పెట్టెలో మనుషులు ఎక్కుతూనే ఉన్నారు. ఈలాంటి సంఘర్షణలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. హాయిగా కూర్చుని రావుగారు గంభీరముద్రతో ఆ మనుషుల మూర్ఖతకి చిరునవ్వు నవ్వుకుంటూనే ఉన్నారు.

అంతలోనే వంగకేశీయులు అల్లకల్లోలంగా అల్లరి చేసుకుంటూ ఆ పెట్టెలోనే ఎక్కారు. “వాళ్ళంతాకూడా దీన్లోనే తిష్ఠవేస్తారు కాబోలు” అనుకున్నారు రావుగారు మనస్సులో. రావుగారు కూర్చున్న బెంచీమీదనే దంపతులూ, ఓ పిల్లాడూ ఆసీనులయారు. మిగతావాళ్ళు కాకురుబీకురు అంటూ వాళ్ల చుట్టూ చేరి నుంచున్నారు; వాళ్ళని దిగబెట్టడానికి వచ్చినట్టున్నారు.

ఈ కల్లోలాన్నంతా కలవరపరుస్తూ, రైలుబండి వెళతానంటూన్న గార్దభస్వరం వినపడింది.

అంతా వాళ్ళవద్ద శెలవు తీసుకుని దిగిపోయారు. ఆ భార్యా, భర్తలు, వారి పిల్లాడు, వారి కివతల ఒక ప్రయాణికుడూ మాత్రం మిగిలారు ఆ బెంచీమీద. ఆ బంధుమిత్రబృందాన్నీ ఆ దంపతుల్నీ చూస్తే, వాళ్ళేవో కాస్త కలవారి పిల్లలలాగే కనపడుతున్నారు.

వాళ్ళకు దూరంగా, ఎడంగా కూర్చున్న వ్యక్తి మాత్రం అంత నాగరకుడుగా ఉన్నట్టు లేడు. ముఖం బాగా చిక్కి నీరోడుతూన్నట్టుంది. వేసుకున్న బట్టలు తెగమాసి నల్లగా ఉన్నాయి. చేతిలోఉన్న మూట విప్పి దానిలోని మలినాంబరాలు ఒకటి ఒకటే తీసి, చిన్నపక్కలా పరచి కాళ్ళూ చేతులూ కడుపులోకి ముడుచుకుని పడుకున్నాడు.

రావుగారి దృష్టిమాత్రం వాడిమీద పడకుండా ఉండలేదు.

“వెధవ టికెట్టు లేకపోయినా ఠీవిగా పడుకున్నాడు” అని మనసులో మథనపడ్డారు. రైలుబండి అంతా కలయజూశారు. అందరూ పడుకోడం ఎలాగా అన్న సమస్యలో కొట్టుకుంటూండడమే కనిపించింది. ఆ బెంగాలీమిథునంమాత్రం మాటల్లో నిమగ్నం అయింది.

రావుగారికి వాడిమీద ఎక్కడలేనికోపం, వీళ్ళ మీద ఎక్కడలేని సానుభూతి కలిగాయి.

“ఇదిగో ఇలా చూడూ” అన్నారు భార్యామణిని వీక్షిస్తూ.

ఆమె మాట్లాడకుండా, యాంత్రికంగా, తన మొహాన్ని రావుగారివైపు త్రిప్పి తెలివితక్కువగా ఆయన నయనాలలోకి చూసింది.

"మన రైలుబండి ఈ రాత్రంతా ఈ వడ్డిదేశం లోనే ప్రయాణం చేస్తుంది."

"అయితే యేం చెయ్యమంటారు?" అనేట్లుగా మొహం పెట్టిం దావిడ.

"ఇక్కడ దొంగలు చాలా హెచ్చు. కన్ను మూస్తే, చేతికి దొరికిందే దక్కుండని మాయమవుతారు. చాలా జాగ్రత్తగా ఉండాలి. తెలిసిందా?" అన్నారు రావుగారు, మరెక్కడా దొంగలు లేనట్లు, మిగతా దేశం అంతటా ధర్మం నాలుగుపాదాలా తాండవిస్తోన్నట్లు.

మౌనంగా తలూపింది ఆ లలితాంగి.

"నీకు నిద్దరొస్తే, పడుకోవాలనుకుంటే నన్ను లేపెయ్యి. అంతేకాని కన్నుమూస్తే యీ సామానులు మనవికావు. పాడుదేశం!" అన్నారాయన కళ్ళు పెద్దవిచేసి తిప్పుతూ.

"అలాగే లెండి" అందామె ఒయ్యారంగా మొగం త్రిప్పుతూ.

ప్రక్కన కూర్చున్న బెంగాలీయువకుడు, అప్రయత్నంగా యీ మాట వినపడిన ప్రక్కకు ఓ కన్ను త్రిప్పాడు. భార్యతో మాట్లాడుతూన్న మాటలు సాగుతూనే ఉన్నాయి.

రైలు అప్పటికప్పుడే రెండుమూడు స్టేషనులు దాటింది. రైలింజను గోల లయ తప్పకుండా సొష్ఠవంగా అవుతూనేఉంది.

కిటికీలోనుండి, ఆకాశంవైపుచూస్తే, చుక్కలన్నీ ఒకదాన్నొకటి పట్టుకుందామా అన్నట్లు పరుగెడుతున్నాయి. చంద్రుడు తన వెన్నెలతో తరుముతున్నాడు రైలుబండిని. తప్పించుకుందామని తెగపరుగెడుతోంది రైలుబండి పట్టుదలతో. రావుగారు పైబల్లమీదకి ఎక్కేసి మేను వాల్చేశారు. వారి భార్యామణిమాత్రం కిటికీలోనుండి బయటకు చూస్తూకూర్చుంది.

రైలుబండి తన త్వరితగమనాన్ని యథాతథంగా కొనసాగిస్తూంది. స్టేషనులు వస్తున్నాయి; పోతున్నాయి. మనుషులు ఎక్కుతున్నారు; దిగుతున్నారు.

శ్రీమతిగారు వచ్చే నిద్రని బలవంతంగా ఆపుకుంటూ, ఆ పెట్టెలో జరిగే మిగతా విషయాలప్రసక్తి లేకుండా నిశ్చింతగా, నిర్వికారంగా కూర్చుంది.

ప్రక్కనే కూర్చున్న వంగదేశపు మిధునం ఎప్పుడు దిగారోకూడా ఆమె గమనించలేదు. ఆమె హృదయం ఏ మధురమయిన ఆలోచనల్లో మునిగి ఉందో!

బండి కుదుపునకో ఎందుకో రావుగారికి నిద్రాభంగం అయింది. మెల్లగా కన్నువిప్పి చూచారు. సతీమణి మెలకువగానే ఉన్నందుకు హర్షపులకితాంతరంగులయారు. ఆలోచనల్లో మునిగిఉన్న అందమయిన ఆ అమాయికపు వదనాన్ని తిలకిస్తే ఆయనకి కొంత జాలి పుట్టింది. "పాపం" అనుకున్నారు మనస్సులో. ఆ నిర్వేదం, జాలిలో తన్నుతానే మరచిపోయేటంత ప్రేమ పొంగి ప్రవహించింది. ఆమెకీ తనకీ మధ్యనున్న దూరం సైతం విస్మరించారు. అమాంతంగా ఆమెను తన రెండు చేతులమధ్య ఇరికించి గాఢంగా ఆమె చుబుకాన్ని చుంబిద్దామా అనుకున్నారు. హఠాత్తుగా పెట్టెలోఉన్న మిగతా మనుషుల్ని చూసి అదరిపడ్డాడు. భ్రమపోయింది. వాస్తవిక ప్రపంచంలోకి వచ్చారు.

ఆయన దృష్టి పెట్టె నలుమూలలా పరుగెట్టింది. తన సామాను క్షేమంగా ఉందో లేదో కూడా చూచుకోడం మరచిపోలేదు. ఆ తరువాత ఆ బెంగాలీ దంపతులు ఖాళీచేసిన స్థలంమీదకు, ఆప్రక్కనే పడుకున్న అనామకవ్యక్తిమీదకు ప్రసరించింది వారిదృష్టి.

ఆ ఖాళీస్థలంలో, తన భార్యామణికి ప్రక్కగా పడివున్న ఐదుసెల్లుల బ్యాటరీలైటు ఎవరిదనే ప్రశ్నమీద తర్జన భర్జన జరుగుతున్నట్లు ఆయనకు స్పష్టమయింది. "ఎవరిదయితే మన కెందుకులే? వెధవగోడవ!" అని గొణుక్కుంటూ ఆయన మళ్ళీ కళ్ళుమూశారు; తనకు తెలీకుండానే నిద్రాదేవికి లొంగిపోయారు.

మళ్ళీ కొంతకాలం గడిచినాక ఆయన మేలుకొన్నారు. ఎదురుగా ఆ బ్యాటరీలైటు అక్కడనే వుంది. కాని ఇదివరలో దానికి దూరంగా పడుకొని ఉన్న వ్యక్తిమాత్రం దగ్గరగా జరిగినట్టు గోచరించింది.

వాడిని రావుగారు మొదటినుండీ అనుమానిస్తున్నారు. అదేమిటోగాని మొదటినుండీ రావుగారి మనస్సులో వాడు దొంగ అనే అభిప్రాయం కదలి మెదలసాగింది.

వెంటనేలేచి వాడిదగ్గర టిక్కెట్టు ఉందోలేదో అడిగేద్దాం అనుకున్నారు. తీరా టక్కెట్టుందా అని తను ఆరాతీసేసరికి "నువ్వెవడవు అడగడానికి" అని ఎదురు తిరిగి కొట్టవస్తే తన గతేంకాను. అలాంటి నీచమానవుడితోనా తను నోరూ నాలుకా కలపడం! తనకెంత అప్రతిష్ఠ! అగౌరవం! చిన్నతనం! నిలువునా ప్రాణంపోదూ?

"ఎందుకులే మనకీ అక్కరలేని అధికప్రసంగాలు?" అనుకుని తన సామానంతా ఎగాదిగా పరీక్షగా చూసుకుని, మనసు కుదుటపరచుకున్నారు. అదే గాకుండా వారిభార్యామణి అలాగే కూర్చుని ఉందారయె కళ్ళుకుంటూ.

"మన సామానుకొచ్చిన భయమేమీ లేదు. మిగతాగొడవలు మనకెందుకు?" అని ధైర్యం తెచ్చుకుని మళ్ళీ కళ్ళుమూశారు. కంటెడునిద్ర పట్టింది.

రావుగారిది కోడికునుకు. ఆయన మనస్సుకు మాత్రం ప్రశాంతి ఏదీ? ఆయనకో గంటతర్వాత మళ్లా మెలకువ వచ్చింది.

క్రిందికి చూశారుగదా ఇంకేముంది ఆ బ్యాటరీ లైటు అక్కడలేదు. మాయ మయ్యింది. తన సామానంతా కనపడకపోయినా సరే రానంత విచారం వచ్చింది. మనస్సు వేధించుకుపోయింది. ఆ పడుకున్న వ్యక్తి తన ప్రక్కబట్టలని శుభ్రంగా మడతపెట్టుకు చక్కగా మూటకట్టుకుని, నిశ్చింతగా చుట్టపొగ వదుల్తూ కూర్చున్నాడు. రావుగారు దొంగచూపులతో ఆ వ్యక్తివైపూ, ఆ మూటవైపూ, తనగుడ్లను ప్రదక్షిణం చేయిస్తున్నారు.

అతడు, హఠాత్తుగా తనచూపు రావుగారి చూపుతో సమావేశం అయేసరికి, శరీరాన్నంతా కుంచించుకుని, అనుమానంగా అటూ ఇటూ చూసి, తనమొగాన్ని కిటికీవైపుకు త్రిప్పేసుకుని, కదలకుండా విగ్రహంలాగ కూర్చున్నాడు.

రావుగారి దృష్టి మళ్ళీ అతడిమూటవైపుకు మరలింది.

"ఆ మూట సరీగా ఆ బ్యాటరీలైటంత పొడుగుగానే ఉంది" అని అనుకున్నారు మనస్సులో రావుగారు.

ఆ బ్యాటరీలైటు తెల్లగా, మిల మిల మెరుస్తూ, ఆ మూటలోనుండి, ఆ గుడ్డల దళసరి మడతల మధ్య నుండి, రావుగారివైపు చూస్తూ నవ్వుతూన్నట్లు, వారి మనోనేత్రాలకు అగపడింది.

"దాన్లో పెట్టి కట్టేసుకుని ఉంటాడు...అయినా మనవస్తువు కానప్పుడు మనకెందుకు యీ బాధ?... ఎవడి వస్తువయితే వాడే నిలదీసి అడుగుతాడు" అని సముద్రంపొంగు పొంగుతోంది రావుగారి హృదయంలో.

ఆ వ్యక్తి ఆ మూటవేపు చూడకుండానే, అప్రయత్నంగా ఆ మూటమీద తనచేయి వేసుకుని, ఆమూట దగ్గరగా లాక్కున్నాడు. ఆప్యాయంగా తల్లి తనపిల్లను దగ్గరకుతీసుకున్నట్టు.

"అమ్మ దొంగవెధవోయ్. ఆ పదిహేను రూపాయల బ్యాటరీలైటు కాజేస్తున్నాడటరోయ్!" అని అరచింది రావుగారి మనస్సు హఠాత్తుగా వారి చెవులు బ్రద్దలయ్యేలాగ.

"అయితే అది పోవడమే? పదిమందినీ పిలిచి చెప్పేద్దామా" అంటూ ఊగులాడారు రావుగారు లోలోపలనే. ఆ మాట నాలిక చివరవరకు వచ్చేసింది కూడా.

అయినా రావుగారంత గంభీరవ్యక్తి, గౌరవనీయుడు, పెద్దమనిషి ఇంతలోనే మనస్సంక్షోభానికి లొంగిపోతారా?

"మనది కానప్పుడు మనకెందుకులే యీ వెధవ గొడవ? ఎవడినయితే వాడే చూసుకుంటాడు. మనకెందుకులే? ఊరుకో...ఊరుకో. నీ సామానయితే నువ్వేం చేస్తావు? ఎదురుగుండా దొంగాడు పట్టుకు పోతూంటే చూస్తూ వూరుకుంటావా? నీ సామానైతే ఏంచేస్తావో, అదే చెయ్యి..." అంటూ రావుగారి మనస్సు, ఆయన వ్యక్తిత్వం, వాగ్వాదంలోపడ్డాయి ఆయన తలపులమలుపుల్లో.

"వాడిని పట్టించేద్దాము. తెగులు తీరుతుంది" అనే దృఢనిశ్చయానికి వచ్చేశారు.

కాని ఆయన సంస్కారం, సంప్రదాయం, పరువూ, ప్రతిష్ఠా అన్నీ ఒక్కుమ్మడిగా పరుగెత్తుకుని వచ్చి ఆయన్ని నులకతాళ్ళలా చుట్టేసుకున్నాయి.

తెగించలేకపోయారు.

"మనదికానప్పుడు మనకెందుకులే తాపత్రయం?? ఇంతాచేస్తే అది ఎవడిదో వాడికే వెడుతుంది. ఎవడిదో తెలీకపోతే ఎవడికో దక్కుతుంది. కోర్టువెంట, పోలీసుల వెంట తిరగడానికి మనఖర్మం ఏంటి?" అంటూ రావుగారి వ్యక్తిత్వం ఘోషించింది.

మొత్తానికి రావుగారి వ్యక్తిత్వం జయించింది. వారిమనస్సు ఇనప్పెట్టెలాంటి వారి కపాలంలోనే అణగిపోయింది.

ఓసారి శ్రీమతిగారివైపు క్రీగంట చూశారు. ఆమె అలాగే కిటికీలోనుండి పైకిచూస్తూ కూర్చుంది. రావుగారు సంతృప్తిపొందారు. కాని అంతలోనే ఆమె కళ్ళునులుపుకుంటూ వారిని వీక్షించింది. రావుగారు మందహాసం చేశారు. దేవిగారి కళ్ళలో ఎలెక్ట్రిక్ దీపాలు దేదీప్యమానంగా వెలిగిపోతున్నాయి. ఆ కాంతి రావుగారి కళ్ళలోకికూడా చొరుచుకు వచ్చింది.

"నిద్ర లేచారా?" అన్నట్లు మధురాతి మధురమయిన ఓ చిరునవ్వు వారిమీదకు విసరిం దావిడ.

దాంతో వారు సర్వం విస్మరించి, ఓఉరుకుతో వచ్చి అమాంతంగా ప్రియపత్నిప్రక్క చేరగిలబడ్డారు. ఆయనకు బాగా తనశరీరం ఒత్తుకునేలాగ ఆమె

దగ్గరగా జరిగి కూర్చుంది. రావుగారికి రైలుబండిలో ఉన్నట్లే లేదు.

"మీరు మళ్ళీ మళ్ళీ లేస్తూనే పడుకున్నారు" అంది మాటల్లో తేనెలూరిస్తూ.

రావుగారు ఉలిక్కిపడ్డారు.

"వెధవది మనస్సంతా సామానుమీదే ఉంటే నిద్ర ఎలాపడుతుంది?"

"నేను మేలుకునే ఉన్నాగా" అందామె క్రీగంటచూస్తూ.

"అయితే నువ్వో కునుకు తియ్యి. నేను మెలకువగా ఉంటా."

"నాకుమాత్రం నిద్ర రావడం లేదు. మీరు పడుకోండి" అంటూ ప్రాధేయపడిం దామె.

రావుగారు భార్యమాట కాదనలేక వెంటనే పైకెక్కి తమ యథాస్థానంలో కాళ్ళుసాచుకుని కళ్లు మూసుకుని సంతుష్టాంతరంగులయి నిద్రపోయారు.

మళ్ళీ ఈసారి రావుగారికి మెలకువ వచ్చేసరికి బండి సరాసరి వారు దిగవలసిన ఊరు సమీపిస్తోంది.

శ్రీమతిగారు మాత్రం గాఢనిద్రాపరవశులయి ఉన్నారు.

రావుగారు క్రిందకుదిగి ప్రక్కవాళ్ళని వాకబు చేసుకొని, తన ప్రక్కచుట్టు పెట్టె సామానులన్నీ ఉన్నాయో లేదో మళ్ళీ మళ్ళీ తణిఖీ చేసి, ఆ సామానంతా దిగవలసిన ద్వారంవద్ద సర్దేసి భార్యామణికి మేలుకొలుపు పాడారు. శ్రీమతీజీ లేవడం, బండి ఆగడం ఒకేసారి జరిగాయి.

సామాను లన్నీ దింపించి, అవతలకు తీసుకుపోయి, బండిమాట్లాడి అందులో పడేయించారు. భార్యా, ఆయనా దాన్లోకి ఎక్కారు. బండి ఇంటి ముఖం పట్టింది.

ఇంటికి పోతున్నాం అన్న సంతోషం రావుగారి మోములో ప్రస్ఫుటిస్తోంది. హృదయం ఆనందముతో గంతులేస్తోంది. బండి కుదుపులో శ్రీమతిగారి మృదువయిన, అందమయిన, నున్నటి సుకుమారశరీరం తమకు తగులుతూంటే అవ్యక్త మధురానుభూతులు పొందుతున్నారు. గతుకులరోడ్డు, బండికుదుపు అన్న స్మృతే తెలీడంలేదు.

ఉన్నట్టుండి రావుగారు మెరుస్తూన్న నేత్రాలతో భార్యామణివైపు చూస్తూ "చూశావూ" అన్నారు.

"ఆమె తెలివి తక్కువగా నాలుగువైపులా చూసింది. ఏమీ కనపడలేదు. ఆఖరికి "ఏం" అన్నట్లు ప్రశ్నార్థకంగా వారి మొఖంలోకి చూసింది.

"నీ ప్రక్కను కూర్చున్నాడు చూశావూ, వాడి దృష్టంతా మన సామానువైపే ఉంది సుమా"

"అహా" అన్నట్లు ఆశ్చర్యం ప్రకటించిం దామె.

"నాకు మెలకువ వచ్చినప్పుడల్లా, వాణ్ణి కనిపెడుతూనే ఉన్నాను. వాడు అస్తమానం మన సామానులవైపే, నీవైపే చూస్తూ కూర్చున్నాడు; దొంగ వెధవ."

"నేను మెలకువగానే ఉన్నాలెండి" అందామె కొంత గర్వంగా సామానంతా ఉందన్న ధైర్యంతో.

"వాడెక్కడ దిగిపోయాడు? నాకు మెలకువ వచ్చేసరికి నువ్వు గుఱ్ఱుపెడుతూ నిద్రపోతూన్నావు. వాడు మన పెట్టె బేడా కాస్తా సర్దేసి మరీ చక్కాపోయి ఉంటాడనుకున్నాను. కాని" అని ఆయన ముగించకుండానే అందుకుందామె.

"వాడు దిగిపోయాకే నేను పడుకున్నాను లెండి. అప్పటికి బాగా తెల్లారిపోయింది. చాలామంది లేచి మెలకువగానే ఉన్నారు. అందుకే నేను నిద్రపోయాను" అంది సంతృప్తిగా.

"కాని దొంగవెధవ నిష్కారణంగా ఆ అయిదు సెల్లుల బ్యాటరీలైటు కొట్టేశాడు సుమా" అన్నారు రావుగారు తను స్వంత వస్తువును పోగొట్టుకొన్నంత విచారాన్ని ఒలకబోస్తూ.

"మనకి దొరక లేదనా మీ విచారం" అందామె సన్నని నవ్వు నవులుతూ.

"వాడి బట్టలమూట చూడగానే అనుకున్నాను. దాన్లో చుట్టేసుకుని మాట్లాడకుండా కూర్చున్నాడని. వెధవకి టిక్కెట్టు ఉందో లేదో అడిగేద్దాం అనుకున్నా సుమీ నిజం చెప్పాలంటే"

"వాడికి టిక్కెట్టు ఎందుకు లేదూ. టిక్కెట్టు కలెక్టరు అడిగినప్పుడు చూపిస్తోంటగానే చూశాను కూడా." అని కోకిలకంఠం మ్రోగించింది.

"వెధవని పట్టుకుని, నలుగురిలోనూ ఆ బ్యాటరీ లైటు తీయించి, పోలీసుకి అప్పగిద్దాం అనుకున్నాను. కాని యీ వెర్రివెర్రి గొడవలన్నీ మన కెందుకులే అని ఊరుకున్నా."

"యింకా నయమే! అలా చేశారు కాదు. లేనిపోని గొడవలు వచ్చిపడును." అందామె వచ్చే నవ్వును నోట్లో కుక్కుకుంటూ.

"అందుకే నేనూ ఊరుకున్నాను."

"మంచిపని చేశారు" అందామె ఒయ్యారంగా.

రావుగారు సంతృప్తిపడ్డారు భార్యామణి యిచ్చిన ఆ ప్రశంసావాక్యానికి. శ్రీమతిగారు పెట్టె మీదవున్న సంచీ తన దగ్గరగా లాగుకుని దాన్లోనుండి మెరస్తూవున్న బ్యాటరీలైటు పైకి తీసింది. రావుగారి కళ్ళు తిరిగాయి. ఒళ్ళు చెమట్లు క్రమ్మింది. ఒక్క సారిగా ఏడవాలో నవ్వాలో తెలీని పరిస్థితిలో పడ్డారు. కాస్తసేపు ఉక్కిరిబిక్కిరి అయిపోయారు.

"అయితే నువ్వు దొంగతనం చేశావా?" అన్నారు నెమ్మదిగా బండివాడు వినిపోతాడేమో నన్న భయంతో. రావుగారి ఆత్మగౌరవం దెబ్బతింది. అయినా బ్యాటరీలైటు తెల్లగా మిలమిల మెఱసి పోతూ నేవుంది శ్రీమతిగారి చేతిలో.

శ్రీమతిగారి ముఖారవిందం అరుణరేఖలు దాల్చింది. ఆ కోపంలో ఆమె ముఖం మరీ అందంగా కన్పిస్తోంది.

"దొంగతనం ఖర్మం యేమిటి? అందరిలో నే తీసుకున్నాను." అంది ఆ కలకంఠి. అందరి ముఖం ఎదురుగా నే తెలిసీ తెలియకుండా దోపిడినీ, దొంగ తనాన్నీ అవిచ్ఛిన్నంగా సాగనిచ్చే సాంఘిక వ్యవస్థ బలం, ఆ మాటలో, ఆమెకు తెలీకుండా నే ఉట్టి పడింది.

"అయితే అంతా ఊరుకున్నారా?" అన్నా డాయన తెల్ల మొహం వేసి.

"ఊరుకోక ఉరివెట్టుకుంటారా ఏం?"అందామె ఆయన ముఖం చూడకుండా నే.

ఆయన గంభీర ప్రసన్నవదనం విషాద మేఘా వృతమయింది. మాట్లాడలేకపోయారు. దయ్యంపట్టిన వ్యక్తిలా, దిగాలుపడి ఆమె ముఖంలోకి వెర్రిగా చూస్తూ కూర్చున్నారు.

ఆమె ఆయనవైపు చూడలేదు. దించిన తల ఎత్త లేదు. మెల్లగా మాట్లాడసాగింది తనలోతను మాట్లాడు కున్నట్లు; చుట్టూ ఎవ్వరూ లేనట్లు.

"అందరూ మాదికాదు: అంటే మాదికాదు అన్నారు. ఎవరితన్న వారే దాన్ని ఏదో భూతం, నిప్పు, పామూ అన్నంత భయంతో చూసి, దూర దూరంగా పోయారు. నేను మాట్లాడలేదు సరికదా వారి మాటలు వినపడనట్లుగా వాళ్ళవైపు చూడకుండా కూర్చున్నాను. నాకు సంబంధం లేదని ఊరుకున్నాను."

"నిజం కూడా అంతేగా!" అన్నాడాయన కాస్త ఊరటపడి.

"సరిగా అప్పుడే నిద్రనుండి కళ్ళు నులుపు కుంటూ లేచాడు ఆ పక్కగా నే పడుకున్న వ్యక్తి. ఆ సంభాషణంతా సరిగా విన్నాడో లేదో తెలీదు. తను పడుకున్న ప్రక్కబట్టలన్నీ సరిగా మడతపెట్టు కుని, శుభ్రంగా కట్టుకున్నాడు. "అమ్మా—అమ్మా" అంటూ నన్ను రెండుమూడుసార్లు కాబోలు పిలి చాడు. నేను వాడివైపు చూశాను. అందరూ మా వైపు చూశారు. అంతవరకూ నేనుమాత్రం ఆ బ్యాటరీలైటువైపు కన్నెత్తి చూడ నేలేదు. వాడు నా వైపు చాలా గౌరవమర్యాదలు ఉట్టిపడుతూన్నట్లు చూసి "బ్యాటరీలైటు మరచిపోయినట్లున్నారు. తీసి జాగ్రత్తచెయ్యండి" అన్నాడు. అందరూ అది నాదే అయినట్లు మాట్లాడలేదు. నేను వాడివైపు కృతజ్ఞతా సూచకంగా ఓ చిరునవ్వు విసరి, ఆ బ్యాటరీలైటు తీసి మన సంచీలో సర్దేశాను. అంతే. అంతా ఆనందపడ్డట్టు నిశ్శబ్దంగా, సంతృప్తిగా కూర్చున్నారు. అరుణో దయం అవుతోందనగా, అదేదో స్టేషనులో బండి ఆగింది. వాడు దిగిపోయాడు. మళ్ళీ బండి కదలింది. నేను నిద్రపోయాను నిశ్చింతగా. ఇదీ కథ" అందామె.

"హమ్మయ్య" అంటూ ఓ చిన్న నిట్టూర్పు విడ చారు రావుగారు. పోయిన ఆత్మగౌరవం తిరిగివచ్చింది. ఆయన వదనంలో గాంభీర్యం, ప్రసన్నత తిరిగి వచ్చి పడ్డాయి.

ఆమె సంకోచంతో, మెలమెల్లగా తనముఖం పైకెత్తి చూచింది. ఆయన అనురాగపూరితమయిన దృక్కులు ఆమెమీదకు విసురుతూ చిక్కహాసం చేశారు. శ్రీమతిగారుకూడా ఓ మందహాసాన్ని వెదజల్లారు.

"హరి దొంగా" అంటూ ఓ చిన్న చిటిక ఆమె బుగ్గమీద వేశారు రావుగారు ఆమెను అభినందిస్తూ న్నట్లు.

ఈ చిన్న ప్రక్రియలో బ్రిటిషువారు నాలుగు వందల సంవత్సరాలు ఏలి భారతజాతికి ప్రసాదించిన, నాగరికతా, సంస్కారం, సంస్కృతీ ఉట్టిపడ్డాయి.

తనపనికి తగినశిక్ష పడిందనీ, ప్రతిఫలం దక్కిం దనీ సంతృప్తిపడిం దామె ఆ బండికుదుపులో.